

Donaldas Kajokas

POEZIJA

Artėjame, ir vandeniui skaidriui
be garso slysta lengvos mūsų valtys,
ir tik žuvėdros vėjuose suveltos
mus pasitinka mėlynu būriu;
Ir jujų klyksmas skamba ausyse,
ir jau jaučiu vėjuotą tavo ranką,
tačiau dvi tuščios valtys prasilenkia,
nes mes tik atsispindime jose.

BALADĖ APIE ERŠKĖČIO ŠAKELĘ

Gyveno kartą senelis
išminčius didelis buvo
galim sakyti atsiskyrėlis
visai arti šventumo

daug metų vienas praleido
trobelėje vidury miško
mito žiogais ir uogom
miegojo ant eglišakių

kartą ankstyvą žiemą
jisai su aušra pakirdo
ir pro duris jau ėjo
atlikti savo reikalo

bet vos tik jas pravėrė
tarpduryje sustingo:
baso žmogaus pėdos
driekės sniegu link durų

kas čia galėtų būti
pamanė šventas senelis
naktį lyg negirdėjau
kad kas vidun prašytųs

o pėdos ėjo iš miško
ir baigėsi ties durimis
tad grįžo senelis į trobą

gerai ją apžiūrėjo

tik niekur žmogaus nerado
nei gyvo nei numirusio
erškėčio šakelė palovėj
o šiaip – tuštutėlė trobelė

bet pėdos vedė link durų
atgal į tankmę negrįžo
lygu aplink trobelę
švarus baltutėlis kilimas

ir ėmė galvoti senelis
galvojo ilgai ir kantriai
ir taip visą dieną galvojo
o vakarop išsigando

ateiti kažkas atėjo
išeit lyg ir nieks neišėjo
tad kur kas galėjo dingti
ką reiškia erškėčio šakelė

galvojant atėjo pavasaris
nutirpo sniegai išgaravo
su jais ir basojo pėdos
lengviau atsiduso senelis

tačiau jis nuo tol neišmano
katrą gi save mylėti –
ar tą kurs pėdas pamatė
ar tą kurs nematė jėjusio

prarado senelis ramybę
prarado beveik ir šventumą
dienąnakt su kažkuo kalbasi
net ir vienas būdamas

o jei reikalas prispiria
trumpam išeit iš trobelės
net per karščius didžiausius
neina į lauką basas

tik vieną metų naktį
kai iškrenta pirmosios snaigės
senelis išslenka basas

ant sniego ir eina atbulas

paskui grįžta kaip vaikas
į tas pačias pėdas taikydamas
ir užmiega ramus palovėjęs
su erškėčio šakele rankoje

o rytą kaip ir tąjį kartą
eglišakių lovoj nubunda
ir pasiražęs eina
atlikti savo reikalo

bet vos tik duris praveria
tuoj tarpdury sustingsta –
baso žmogaus pėdos
driekias sniegu link durų

ir grįžta senelis nuo slenksčio
parpuola palovėn ir ieško
ir ieško ir verkia o varge
nebėr erškėčio šakelės

kai ramu kai nesinori nieko
kai jau viską regis ir turi
leidžias lengvas ilgesys gal sniegas
sidabriniam gruodžio pajūry
tau į delnus –
štai ir jį turi
o ramu lyg neturėtum nieko

mano sapno sode tyliai lyja
asiliukas slyva pirosmenis
vaiko žvilgsnis ir lauko lelijos
štai ir visas gyvenimo menas

VALTIS TARP MEDŽIŲ BALTŲ

mano valtis prikritis žiedų
tyliai plaukia į deltą išplitusią

plaukia valtis tarp medžių baltų
jau toli nuo kitų atsilikusi

jie tolyn ir tolyn nuo manęs
vis tyliau krykščia iriasi barasi
vis tyliau bedainuoja dainas
kaip vergai kad dainavo galeroose

ir nutyla visai – tarp žiedų
plaukia valtis į deltą išplitusią
tyliai plaukia toli nuo kitų
taip toli kad net neatsilikusi

VIRŠ KOPŲ RAMUS TEKA MĖNUO

virš kopų
ramus
teka mėnuo
taip
tuščia
many
daug vietos
šiam
vaizdui

PROVINCIJOS VAIZDELIAI: W BLEIKAS

1.
w bleikas tikino kad žemė yra plokščia
2.
suvaikėjęs mano senelis pasakojo kad jis
iš mūsų lauko išnešė sužeistą leniną
pasigyriau apie tai istorijos mokytojai o
ji liepė sėstis ir nieko nepasakė tartum
nė neišgirdo dabar ją suprantu o gyvenimas
ką – kur padeda tave ten ir sėdi, steni
3.
pradėjau poezijoje neišsitekt (neva neišsitekt)
tad ji užsigavo ir temstant atsuko nugarą zenas
nepasitiki kalba lygiai kaip kabalistai ja
pasitiki atseit ji ir pasaulis sutverti pagal
vieną principą o dts sako kad kalba pats
nepatikimiausias daiktas kurį kada nors
sugalvojo žmogaus protas bala žino bet visiškoje

tamsoje geriausias vedlys vis tiek yra aklasis

4.

kadgi ištrėmė mane rudeniop į šią lietuvių kalbą
tebūnie: giliai giliai už širdies centro maža
kibirkštėlė plieskelė žydra vibruojanti gelmė
žmogiškosios Dievo formos užuomazga adventus
kai keisti daiktai nutinka laiko sekai – prienų
turgely atsikandi obuolio ir svarstai kąsti ar ne
nes obuolys dar sveikas o jurginas išriečia sprandą
ir žvengia

5.

sapnas: liesas mano senelis rusų kariuomenėje
basa koja bando atiduoti pagarbą stenėdamas
stengiasi prinešti ją prie smilkinio pradedu
juoktis nuo savo juoko nubundu kas tau ko
verki klausia žmona sakau aš juokiuos

6.

taigi w bleikas teigė kad žemė plokščia galvoju
jis svarstė šitaip: mums tik atrodo kad žemė
plokščia kaip ir mūsų kerėpliškam protui
tiktai atrodo kad ji apvali abi išvados
vienodai klaidingos tad geriau tikėti naivia
regimybe negu sudėtingu melu arba naiviu melu
negu sudėtinga regimybe w bleikas buvo kietas

VELYKOS

Trijų saujų smėlio kauburėlis; kryžiukas,
padirbtas iš negrabiai perlaužtos karklo
vytelės; sąsiuvinio lapo skiautė, pridengta
apibraižytu permatomos plastmasės gabalėliu,
žodžiai (raudonu tušu):

„Če palaidotas vabaliukas
Jyy palaidojo Kotrina Saulius Jieva“

Patys, aišku, ir nugalabino.

VIENAS YRA SKAIČIUS DU DYKINĖTOJO MURMELĖ

vienas yra skaičius du
yra skaičius trys yra skaičius
keturi ir visi kiti yra skaičiai

o tas kur po jų – jau neskaičius

va juo, asiliuk,
visą mielą gyvenimą
ir skaičiuoju

varnas

*

ar mane sapnuosi? būtinai
ką į guolį kviesies? vis tą patį
pasenai karaliene mano pasenai
ar seniai?
ką tik

TURISTINIS LANKSTINUKAS

taip, čia – Lietuva
čia nieko nėra, vieni debesys

niūrūs šėmi padarai sunkiažvilgsniai
neaišku kieno sutvėrimai

išmokyti slankiot užuolankom, keisti
pavidalus, burtis gaujon

ar į kaimenes, veistis be saiko
ir lyt ir grumėt ir žaibuoti

bet šiaip jau geriečiai

be jų, sako, tai jau tikrai
čia nieko nėra, na – retsykais –

dvigubos vaivorykštės

*

nuo karuselės rato atitrūkęs
per naktį parku vaikščiojo arkliukas

taip jau nutiko kad tą pačią naktį
po parko rūką braidžiojo vienatvė

– o kas toliau?
– ar neužtenka: rūkas
naktis vienatvė ir arkliukas

JUOZAPO IŠ ARIMATĖJOS PASAKOJIMAS

na, vaikas gal ir geras buvo,
bet vėliau kažkur prašapo,
ilgam, o grįžo pasikeitęs, kalba, paleistuvę gynęs
šventykloj kėlęs sumaištį, kur jis – neva ten vynas
jam motina nė motais buvo, kartais net per šabą

su sėbrais laigė linksmas kaip nevisprotis po pievas
tik smilių pasukiodavom prie smilkinio: a, šitas...
ir šiaip jis, tiesą sakant, būtų buvęs prastas žydas
jeigu nebūtų Dievas

Donaldas Kajokas, *Kurčiam asiliukui*, Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2011, p. 7, 17, 76, 79, 115.

ŠLAITAS

nuo melsvo šlaito rytas slėnin leidos
ir rodės tuščias negyvenamas tas šlaitas
bet vos tik mirksniui sulietėm rankas
pajutome kaip žvelgia į žvaigždes kažkas
mus švelniai švelniai lyg šakas praskleidęs

* * *

tai tik šilkas džiaugsme mano tiktai šilkas
tartum dvelksmas tavo lūpų mūsų rytą
lengvas lengvas švelniai slystantis į smilgas
nuo suklaupusių ant kelių viens prieš kitą

tai tik šilkas mano rankų tau į plaukus
skaidrios gijos mus apkritę lyg šventuosius
kas išsaugos džiaugsme mano kas išsaugos
mus tokius gražius kai atsistosim

* * *

sugrįšim į bendrąją menę
sudėsime ant kelių rankas

sédésime angele mano
kaip du nepažįstami – kas
be mūsų ištvirt šitai gali
sudėti ant kelių rankas
šypsotis ir švytinčioj salėj
užpūsti save kaip žvakes

KARVĖ LIETUJE

Lyja. Šnara tamsios žolės.
Geležiniuos dobiluos
stovi karvė gražuolė
drumsto ežero spalvos.

Nuo spenių lašeliai varva,
išsiskėtus, liūdna
vidur lauko stovi karvė
nepajudinama.

Tik aure – drugelis baltas
suplazda tarp ragų
ir nurimsta, prikaltas
lietlašio vinuku.

ATMINTIS

*Senas kinų poetas siunčia
šį eilėraštį Aidiui Marčėnui*

pamiškė, uodai virš kelio
tekšt tenai kur tvenkinys
seno vortinklio mazgeliuos
žybteli žuvis

VYRAS IR MOTERIS

tu pamirši mane tu pamirši mane tu pamirši
ir už tai nenumirsi mielasis už tai kad pamirši nemirsi

aš pamiršiu tave aš pamiršiu tave aš pamiršiu
ir nemirsiu vienatine mano gal vien tik todėl ir nemirsiu

KLEGĖDAMI IŠNIRO JIE IŠ VĖJO

...klegėdami išniro jie iš vėjo

priėjo
girgždančius mirties vartus
praėjo

ir
– o dangau! –
to net nepastebėję nuklegėjo

R. M. RILKĖ

kiek daug poetų įstabių! gražiai jų lūpomis kuždėjo
anapusių pasiuntiniai apsakę slėpiningą taką
į kitą laiką kai ant kapo vienišai sumirksi žvakė
lyg jos liepsnelę nurašyt ketintų pirštai vėjo

o štai poezija...
ji tartum nieko nepasakė
tačiau gal pačio Dievo lūpomis gedėjo

SUSITIKIMAS LIETUJE

jie sustoja apstulbę –
ir lietsargj vėjas ridena

moters lietsargj
vėjas ridena ir pliaupia lietus

toks galingas
toks įstrižas toks
neteisingas lietus Dieve mano

vyras kelia prie lūpų
galantiškai moters pirštus

ir bučiuoja bučiuoja
o lietsargj vėjas ridena

Donaldas Kajokas, *Meditacijos*, rinktinė, Vilnius: Vaga, 1997, p. 69, 126, 127, 163, 199, 217, 218, 368, 371.

AUGUSTINAS, ANZELMAS, TOMAS AKVINIETIS, DESCARTES'AS, KANTAS* ETC.

„Dievo nėra...“ – eilutė iš gimnazistės
eilėraščių pluošto. Akibrokštas, apokrifinė**

* Mąstytojai, bandę įrodyti Dievo egzistenciją.

Dovydo psalmė, slaptoji lamų doktrina,
summa poetica^{***}, Dievo įrodymas neigimo
būdu, bala žino kelintas, bet šįsyk logiškai
skaidrus, patikimas –

„Dievo nėra
pati mačiau“

* * *

tokią gilią tokią šaltą žiemą
kai ne garas virto iš burnos
bet žirafos laigančios ražienom
salos ir fregatos burių nériniuos
ėjo vaikas pamiške, pasukęs
ilgesniu keliu ir tuos vaizdus
matė tik jį lydintis lapiukas –
baltas baltas baltas tris kartus

Donaldas Kajokas, *Karvedys pavargo nugalėti*, Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2005, p. 39, 96.

** Apokrifas – abejotinos autorystės arba abejotino autentiškumo veikalas. (Red.)

*** *Summa poetica* (lot.) – poezijos suma. (Red.)